

Foto: Sjoerd Hofstee

Voortdurend anticiperen op nieuwe wetten

Melkveehouders moeten voortdurend anticiperen op nieuwe wetgeving. Dat geldt zeker voor Henk Berends en Erik Bosschers uit Almen die begin 2014 hun melkveebedrijven samenvoegden.

Tot 2013 boerde Henk Berends samen met zijn vrouw Louise in maatschap in het Gelderse Almen op een bedrijf van 67 hectare. Hun kinderen wilden de boerderij niet overnemen, maar aan stoppen wilde het stel nog niet denken. Daarom zocht Henk contact met Erik Bosschers en zijn vrouw Mathilde, een nicht van Henk. Erik en Mathilde molken in Holten 65 koeien op een 20 hectare groot bedrijf. Of ze niet konden samengaan.

Na een grondige analyse van de mogelijkheden en onmogelijkheden werd de samenwerking op 1 januari 2014 beklonken. In Almen werd vervolgens de bouw van een nieuwe stal in gang gezet. In de nieuwe vof 't Oostenk nemen alle vier personen deel.

Eind 2013 werd bekend dat elk bedrijf een fosfaatreferentie over 2013 kreeg toebedeeld. Deze is alleen overdraagbaar in de eerste-, tweede- of derdegraads familielij. Aangezien Henk en Mathilde neef en nicht

zijn, kon die referentie volledig worden benut. Lastiger is het met de daarop volgende wetgeving.

Op 1 juli 2014 gingen de koeien van Erik en Mathilde Bosschers van Holten naar Almen. Daarmee kwam het totaal op 140 koeien die gemolken werden door drie Lely-melkrobots. Beide veehouders hadden daar al jaren ervaring mee en de koeien dus ook. Vervolgens breidde de vof vlot uit, vooral met eigen jongvee. De stal telt 207 ligboxen en deze zijn inmiddels bijna allemaal bezet.

Om het plaatje rond te maken werd het bedrijf in Holten in april van dit jaar verkocht. Op dat moment speelde de discussie rond de invoering van grondgebonden groei al volop, maar was de uitwerking nog niet precies duidelijk. Daarom wilden de vennoten het fosfaatoverschot volledig laten verwerken. Voor het eerste deel, 1.000 kilo fosfaat, sloten ze in 2014 een contract af met de Biogasvereniging Achterhoek. Dat een deel van het overschot verplicht moest worden gedekt door extra grond, was op dat moment nog niet bekend.

"Toen dat wel duidelijk werd, hebben we de mogelijkheden onderzocht om losse grond, pacht of koop te verkrijgen", vertelt Berends. "Maar voor pachtgrond betaal je hier tot wel 1.800 euro per hectare. Dat is moeilijk rendabel te maken."

Bedrijf met rechten

Deze zomer lieten ze hun oog daarom vallen op een bedrijf met huis en gebouwen van 26 hectare. Ze zochten contact met een andere melkveehouder die al met de koop bezig was, maar dat in zijn eentje financieel niet kon rondzetten. Berends: "Ook voor ons zou de aankoop van het volledige bedrijf te veel van het goede zijn geweest. Inmiddels is de grondprijs namelijk opgelopen richting 60.000 euro per hectare."

Samen met de collega-koper kwam vof 't Oostenk uit op een 60-40-deal overeen, waarbij het kleinste deel, een kleine 11 hectare en de gebouwen eigendom werden van de vof. "Op dit moment hebben we de gebouwen eigenlijk niet nodig, maar we gaan er toch dieren stallen en laten het ubn-nummer in tact. Dat heeft alles te maken met de fosfaatrechten. We willen het koste wat het kost voorkomen dat ons die rechten straks niet worden toegekend. Daarom exploiteren we dat bedrijf nu gezamenlijk", verduidelijkt Berends. "Niemand weet op dit moment precies hoe de fosfaatrechten worden toegekend, maar wij nemen het zekere voor het onzekere. We hebben het bedrijf als totaal gekocht, dus daar horen ook de rechten bij die nog 'onderweg' zijn."

De samenwerking met de andere koper is uiteraard op papier vastgelegd. Maar Berends stelt dat het vooral een kwestie van vertrouwen is. "We weten niet wat we van de politiek moeten verwachten. Maar we vertrouwen elkaar, anders moet je er ook niet aan beginnen." Hij vervolgt dat het speculeren

over de fosfaatrechten wel aardig is, maar van ondergeschikt belang. "De Melkveewet, die voorschrijft dat je extra grond moet hebben om je groei na 2014 te dekken, heeft veel meer impact. Dat geldt voor ons, maar ook voor de meeste van onze collega's."

Met de koop van 11 hectare grond is de vof namelijk bepaald nog niet klaar. Als de vof 200 koeien wil houden en 140 stuks jongvee, is er in totaal 28 hectare extra nodig. Nog eens 17 hectare extra dus.

Nu al werken ze met voer-mestcontracten met twee boeren in de buurt: een voormalig melkveehouder en een akkerbouwer. Beiden krijgen mest van de vof 't Oostenk geleverd en de vof koopt voer (in de vorm van mais) bij deze boeren. In totaal gaat het om 18 hectare, precies de oppervlakte die de vof nog mist. "Deze grond mogen we echter niet meerekenen als we die niet op naam hebben of geen gebruikersverklaring overeenkomen. Deze boeren zien dat niet zitten, waardoor wij de mest dus wel netjes plaatsen, maar alsnog extra grond nodig hebben." Van de zotte, vindt Henk. Hij heeft zijn hoop gevestigd op het gezond verstand in de Haagse politiek. "In heel Nederland sluiten boeren onderling voer-mestcontracten. Dit is in lijn met het sluiten van regionale kringlopen. In de Noordoostpolder en de Flevopolder is dit fenomeen helemaal groot door uitruil van grond. Ik vind dat de grond die onder die voer-mestcontracten valt gewoon moet meetellen. Zo niet, dan zijn erg veel melkveehouders verplicht om extra grond te bezetten; grond die er amper is. Dat moet de politiek toch willen zien?"

BEDRIJFSCIJFERS

Melkveebedrijf vof 't Oostenk, Almen

■ Melkvee	200
■ Jongvee	200
■ Productie	9.700 kg
■ Vet	4,35%
■ Eiwit	3,56%
■ Oppervlakte	78 hectare

De stal waar tot vorig jaar het melkvee van Henk en Louise liep, is omgebouwd en dient nu als jongveestal

Jongvee uitbesteden

Zover is het nog niet. Daarom proberen de vennoten zo veel mogelijk te anticiperen. Helemaal niets doen betekent immers dat het aantal melkkoeien terug moet naar 130 stuks. Theoretisch is dat een

optie, maar die is snel verworpen. Na een investering van 1,5 miljoen euro in een nieuwe stal en drie melkrobots, willen ze die stalcapaciteit ook proberen te benutten.

De eerste 11 hectare is aangekocht en wordt gedeckt. De volgende stap wordt waarschijnlijk het uitbesteden van de opfok van veertig pinken. "We zijn met een opfokker in gesprek", vertelt Bosschers. "Dat valt nog niet mee, omdat we een opfokker willen met een bedrijf dat vrij is van IBR, BVD en paratbc."

Vooruitlopend daarop verkocht de vof onlangs al acht pinken. Met pijn in het hart, want de prijzen daarvoor zijn matig. Ook met het inseminatiebeleid spelen de melkveehouders al in op minder jongvee door meer vleesstieren in te zetten. Van zeven stuks jongvee per tien melkkoeien willen ze terug naar circa vijf stuks jongvee per tien melkkoeien.

"Als het niet lukt om de opfok van veertig pinken uit te besteden, gaan we volgend jaar 180 koeien melken in plaats van 200", zegt Bosschers. "Het is belangrijk om daar meteen in januari mee te starten. Als je er tot april mee wacht, moet je de rest van het jaar niet 20, maar 28 koeien minder houden."

Als het aantal melkkoeien omlaag moet, zullen de veehouders alles op alles zetten om de productie per koe te verhogen. "Nu geeft het koppel bijna 10.000 kilo per koe per jaar. Maar wij voeren nog niet heel

Henk Berends (links) en Eric Bosschers (rechts). Begin 2014 voegden zij hun bedrijven samen.

De ondernemers kozen bewust voor een stal met twee kappen. Zo werd de hoogte beperkt. Dit omdat het bedrijf dicht tegen de dorpsrand staat.

hard en de veestapel bestaat door de snelle groei nog uit 40 procent vaarzen. Een groei naar 11.000 kilo per koe per jaar moet daarom wel mogelijk zijn", aldus Berends.

Afwisselen

Over de stap om hun bedrijven samen te voegen, zijn de vier vennoten erg tevreden. De ene week zorgt Berends voor de kalveren, terwijl Bosschers zich dan bezighoudt met het melkvee. De week erop wisselen ze. "Dat werkt duidelijk en plezierig. Bovendien houden we beide binding en feeling met alle facetten van het bedrijf", vertelt Bosschers. "De nieuwe stal hebben we zo ingericht dat we de droge koeien en het strohok met probleemdieren direct in het zicht hebben. De melkkoeien vragen dagelijkse aandacht, maar de transitieperiode is iets wat je letterlijk steeds in het oog moet houden."

Ook met Lely konden ze vorig jaar nieuwe afspraken maken. Lagen de onderhoudskosten bij Berends tot de samenwerking op 1,7 cent per kilo melk, nu betalen ze voor het gehele onderhoudscontract, inclusief de reinigingsmiddelen 1,14 cent per kilo melk per jaar.

Vorig jaar bleven de melkkoeien binnen in de nieuwe stal. Droge koeien en een aantal pinken werden deze zomer wel 'maatschappelijk geweid', zoals Berends het weiden op de huiskavel naast de stal aan de rand van het dorp noemt. "Wij willen eigenlijk wel meer aan weidegang doen. Ook bij de melkkoeien",

licht hij toe. "Van FrieslandCampina verwachten we daarvoor dan wel eerst meer flexibilisering in de weidepremie. Bij ons bedrijf ligt 67 hectare grond, maar we kunnen slechts 20 hectare gebruiken voor weidegang. De rest ligt aan de andere kant van een drukke weg. Daardoor is het voor ons niet mogelijk om volledige weidegang toe te passen." Deelweiden, met opgesplitste groepen of minder uren weiden, zou de vof kansen bieden. Het probleem waar de vof mee kampt, geldt ook voor veel andere bedrijven in Oost-Nederland: de veestapels zijn te groot geworden voor de beperkte huiskavels. Als FrieslandCampina en andere zuivelaars de trend naar opstallen echt willen keren, moet de coöperatie haar leden meer opties bieden.

Vertrouwen behouden

Ondanks dat de wetgeving soms warrig en onduidelijk is, maakt die Berends en Bosschers niet moedeloos. Bosschers: "Het is zaak om je strategie te bepalen en tijdig bij te sturen. Als je op het juiste moment de juiste stappen zet, is er niet veel loos." Berends beaamt dat en zegt dat elke tijdsgeschied zijn eigen dynamiek heeft met de zorgen die daarbij horen. "De eerste ligboxstal, waarin we nu het jongvee huisvesten, bouwden wij in 1980. Over de lening die we daarvoor aangingen betaalden we 13,2 procent rente. Nu betalen we 2,2 procent."

Sjoerd Hofstee